

Zadatak 461 (Doris, srednja škola)

Napiši u obliku umnoška algebarski izraz $8 \cdot a^4 + 24 \cdot a^3 - 27 \cdot a - 81$.

Rješenje 461

Ponovimo!

$$(a \cdot b)^n = a^n \cdot b^n, \quad a^3 - b^3 = (a-b) \cdot (a^2 + a \cdot b + b^2).$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

1. inačica

$$\begin{aligned} 8 \cdot a^4 + 24 \cdot a^3 - 27 \cdot a - 81 &= \left[\begin{array}{l} \text{grupiramo prvi i drugi član,} \\ \text{grupiramo treći i posljednji član} \end{array} \right] = (8 \cdot a^4 + 24 \cdot a^3) + (-27 \cdot a - 81) = \\ &= 8 \cdot a^3 \cdot (a+3) - 27 \cdot (a+3) = 8 \cdot a^3 \cdot (a+3) - 27 \cdot (a+3) = (a+3) \cdot (8 \cdot a^3 - 27) = \\ &= (a+3) \cdot ((2 \cdot a)^3 - 3^3) = (a+3) \cdot (2 \cdot a - 3) \cdot ((2 \cdot a)^2 + 2 \cdot a \cdot 3 + 3^2) = (a+3) \cdot (2 \cdot a - 3) \cdot (4 \cdot a^2 + 6 \cdot a + 9). \end{aligned}$$

2. inačica

$$\begin{aligned} 8 \cdot a^4 + 24 \cdot a^3 - 27 \cdot a - 81 &= \left[\begin{array}{l} \text{grupiramo prvi i treći član,} \\ \text{grupiramo drugi i posljednji član} \end{array} \right] = (8 \cdot a^4 - 27 \cdot a) + (24 \cdot a^3 - 81) = \\ &= a \cdot (8 \cdot a^3 - 27) + 3 \cdot (8 \cdot a^3 - 27) = a \cdot (8 \cdot a^3 - 27) + 3 \cdot (8 \cdot a^3 - 27) = (8 \cdot a^3 - 27) \cdot (a+3) = \\ &= ((2 \cdot a)^3 - 3^3) \cdot (a+3) = (2 \cdot a - 3) \cdot ((2 \cdot a)^2 + 2 \cdot a \cdot 3 + 3^2) \cdot (a+3) = \\ &= (2 \cdot a - 3) \cdot (4 \cdot a^2 + 6 \cdot a + 9) \cdot (a+3) = (a+3) \cdot (2 \cdot a - 3) \cdot (4 \cdot a^2 + 6 \cdot a + 9). \end{aligned}$$

Vježba 461

Napiši u obliku umnoška algebarski izraz $81 + 27 \cdot a - 8 \cdot a^4 - 24 \cdot a^3$.

Rezultat: $(3+a) \cdot (3-2 \cdot a) \cdot (4 \cdot a^2 + 6 \cdot a + 9)$.

Zadatak 462 (Ivana, gimnazija)

Izračunaj $(a-b)^2$ ako je $a^3 + b^3 = 637$ i $a+b=13$.

Rješenje 462

Ponovimo!

$$\begin{aligned} x^3 + y^3 &= (x+y) \cdot (x^2 - x \cdot y + y^2), \quad (x+y)^2 = x^2 + 2 \cdot x \cdot y + y^2. \\ (x-y)^2 &= x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2. \end{aligned}$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Budući da je $a^3 + b^3 = 637$, slijedi:

$$a^3 + b^3 = 637 \Rightarrow (a+b) \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2) = 637 \Rightarrow [a+b=13] \Rightarrow 13 \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2) = 637 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 13 \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2) = 637 \quad /: 13 \Rightarrow a^2 - a \cdot b + b^2 = 49.$$

Za $a + b = 13$ vrijedi:

$$(a+b) = 13 \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{kvadriramo} \\ \text{jednakost} \end{array} \right] \Rightarrow (a+b) = 13 \quad / \quad 2 \Rightarrow (a+b)^2 = 13^2 \Rightarrow \\ \Rightarrow a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2 = 169.$$

Iz sustava jednakosti dobije se vrijednost za $a \cdot b$.

$$\left. \begin{array}{l} a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2 = 169 \\ a^2 - a \cdot b + b^2 = 49 \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{oduzmemo} \\ \text{jednakosti} \end{array} \right] \Rightarrow (a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2) - (a^2 - a \cdot b + b^2) = 169 - 49 \Rightarrow \\ \Rightarrow a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2 - a^2 + a \cdot b - b^2 = 120 \Rightarrow a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2 - a^2 + a \cdot b - b^2 = 120 \Rightarrow \\ \Rightarrow 2 \cdot a \cdot b + a \cdot b = 120 \Rightarrow 3 \cdot a \cdot b = 120 \Rightarrow 3 \cdot a \cdot b = 120 \quad /: 3 \Rightarrow a \cdot b = 40.$$

Sada računamo $(a-b)^2$.

$$(a-b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2 = a^2 - 4 \cdot a \cdot b + 2 \cdot a \cdot b + b^2 = a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2 - 4 \cdot a \cdot b = \\ = (a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2) - 4 \cdot a \cdot b = \left[\begin{array}{l} a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2 = 169 \\ a \cdot b = 40 \end{array} \right] = 169 - 4 \cdot 40 = 169 - 160 = 9.$$

Vježba 462

Izračunaj $(a-b)^2$ ako je $a^3 + b^3 = 407$ i $a+b=11$.

Rezultat: 9.

Zadatak 463 (Tin, gimnazija)

Ako je za realne pozitivne brojeve a i b , $a < b$, tada je vrijednost izraza

$$x = \left(\sqrt{a+b+2 \cdot \sqrt{a \cdot b}} + \sqrt{a+b-2 \cdot \sqrt{a \cdot b}} \right)^2 \text{ jednaka:}$$

A. $a+b$ B. $a-b$ C. $4 \cdot a$ D. $4 \cdot a$

Rješenje 463

Ponovimo!

$$\begin{aligned} (\sqrt{x})^2 &= x, & \sqrt{x} \cdot \sqrt{y} &= \sqrt{x \cdot y}, & (x+y)^2 &= x^2 + 2 \cdot x \cdot y + y^2. \\ (x-y)^2 &= x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2, & \sqrt{x^2} &= x, \quad x \geq 0, & (x \cdot y)^n &= x^n \cdot y^n. \\ x^2 - y^2 &= (x-y) \cdot (x+y). \end{aligned}$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Za realni broj x njegova je apsolutna vrijednost (modul) broj $|x|$ koji određujemo na ovaj način:

$$|x| = \begin{cases} x, & x \geq 0 \\ -x, & x < 0. \end{cases}$$

Ako je broj x pozitivan ili nula, tada je on jednak svojoj apsolutnoj vrijednosti. Za svaki x , $x \geq 0$, vrijedi $|x| = x$.

Ako je x negativan broj, njegova apsolutna vrijednost je suprotan broj $-x$ koji je pozitivan. Za svaki x , $x < 0$, je $|x| = -x$.

1. inačica

$$\begin{aligned}
 x &= \left(\sqrt{a+b+2\sqrt{a\cdot b}} + \sqrt{a+b-2\sqrt{a\cdot b}} \right)^2 \Rightarrow x = \left(\sqrt{a+2\sqrt{a\cdot b}+b} + \sqrt{a-2\sqrt{a\cdot b}+b} \right)^2 \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = \left(\sqrt{(\sqrt{a})^2 + 2\sqrt{a}\sqrt{b} + (\sqrt{b})^2} + \sqrt{(\sqrt{a})^2 - 2\sqrt{a}\sqrt{b} + (\sqrt{b})^2} \right)^2 \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = \left(\sqrt{(\sqrt{a}+\sqrt{b})^2} + \sqrt{(\sqrt{a}-\sqrt{b})^2} \right)^2 \Rightarrow x = (|\sqrt{a}+\sqrt{b}| + |\sqrt{a}-\sqrt{b}|)^2 \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \sqrt{a}+\sqrt{b} > 0 \\ \sqrt{a}-\sqrt{b} < 0 \end{array} \right] \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = \left(\left| \underbrace{\sqrt{a}+\sqrt{b}}_{\text{pozitivno}} \right| + \left| \underbrace{\sqrt{a}-\sqrt{b}}_{\text{negativno}} \right| \right)^2 \Rightarrow x = (\sqrt{a}+\sqrt{b} - (\sqrt{a}-\sqrt{b}))^2 \Rightarrow x = (\sqrt{a}+\sqrt{b} - \sqrt{a} + \sqrt{b})^2 \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = (\sqrt{a} + \sqrt{b} - \sqrt{a} + \sqrt{b})^2 \Rightarrow x = (\sqrt{b} + \sqrt{b})^2 \Rightarrow x = (2\sqrt{b})^2 \Rightarrow x = 2^2 \cdot (\sqrt{b})^2 \Rightarrow x = 4 \cdot b.
 \end{aligned}$$

Odgovor je pod D.

2. inačica

$$\begin{aligned}
 x &= \left(\sqrt{a+b+2\sqrt{a\cdot b}} + \sqrt{a+b-2\sqrt{a\cdot b}} \right)^2 \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = \left(\sqrt{a+b+2\sqrt{a\cdot b}} \right)^2 + 2\sqrt{a+b+2\sqrt{a\cdot b}} \cdot \sqrt{a+b-2\sqrt{a\cdot b}} + \left(\sqrt{a+b-2\sqrt{a\cdot b}} \right)^2 \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = a+b+2\sqrt{a\cdot b} + 2\sqrt{(a+b+2\sqrt{a\cdot b}) \cdot (a+b-2\sqrt{a\cdot b})} + a+b-2\sqrt{a\cdot b} \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = a+b+2\sqrt{a\cdot b} + 2\sqrt{((a+b)+2\sqrt{a\cdot b}) \cdot ((a+b)-2\sqrt{a\cdot b})} + a+b-2\sqrt{a\cdot b} \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = a+b+2\sqrt{(a+b)^2 - (2\sqrt{a\cdot b})^2} + a+b \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b + 2\sqrt{a^2 + 2\cdot a\cdot b + b^2 - 2^2 \cdot (\sqrt{a\cdot b})^2} \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b + 2\sqrt{a^2 + 2\cdot a\cdot b + b^2 - 4\cdot a\cdot b} \Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b + 2\sqrt{a^2 - 2\cdot a\cdot b + b^2} \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b + 2\sqrt{(a-b)^2} \Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b + 2\cdot |a-b| \Rightarrow [a-b < 0] \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b + 2\cdot \left| \underbrace{a-b}_{\text{negativno}} \right| \Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b - 2\cdot (a-b) \Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b - 2\cdot a + 2\cdot b \Rightarrow \\
 &\Rightarrow x = 2\cdot a + 2\cdot b - 2\cdot a + 2\cdot b \Rightarrow x = 2\cdot b + 2\cdot b \Rightarrow x = 4\cdot b.
 \end{aligned}$$

Odgovor je pod D.

Vježba 463

Ako je za realne pozitivne brojeve a i b, a < b, tada je vrijednost izraza

$$x = \left(\sqrt{a+b+2\sqrt{a\cdot b}} - \sqrt{a+b-2\sqrt{a\cdot b}} \right)^2 \text{ jednaka:}$$

- A. a + b   B. a - b   C. 4 · a   D. 4 · a

Rezultat: C.

Zadatak 464 (Ivan, gimnazija)

Ako je $a+b > 0$ i $a \cdot b \neq 0$, tada vrijedi $\frac{a}{b^2} + \frac{b}{a^2} \geq \frac{1}{a} + \frac{1}{b}$.

Rješenje 464

Ponovimo!

$$\frac{a}{b} + \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d + b \cdot c}{b \cdot d}, \quad a^3 + b^3 = (a+b) \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2), \quad a \geq b, c > 0 \Rightarrow a \cdot c \geq b \cdot c.$$

$$a^2 \geq 0 \text{ za svaki } a \in \mathbb{R}, \quad (a-b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2, \quad a \geq b, c > 0 \Rightarrow \frac{a}{c} \geq \frac{b}{c}.$$

$$a^1 = a, \quad a^n \cdot a^m = a^{n+m}, \quad a^n : a^m = a^{n-m}, \quad \frac{a}{b} - \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d - b \cdot c}{b \cdot d}.$$

1. inačica

Pomoću niza transformacija postavljenu nejednakost napišemo u sljedećem obliku:

$$\begin{aligned} \frac{a}{b^2} + \frac{b}{a^2} \geq \frac{1}{a} + \frac{1}{b} &\Rightarrow \frac{a^3 + b^3}{a^2 \cdot b^2} \geq \frac{b+a}{a \cdot b} \Rightarrow \frac{(a+b) \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2)}{a^2 \cdot b^2} \geq \frac{a+b}{a \cdot b} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{(a+b) \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2)}{a^2 \cdot b^2} \geq \frac{a+b}{a \cdot b} \cdot \frac{1}{a+b} \Rightarrow \frac{a^2 - a \cdot b + b^2}{a^2 \cdot b^2} \geq \frac{1}{a \cdot b} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{a^2 - a \cdot b + b^2}{a^2 \cdot b^2} - \frac{1}{a \cdot b} \geq 0 \Rightarrow \frac{a^2 - a \cdot b + b^2 - a \cdot b}{a^2 \cdot b^2} \geq 0 \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2}{a^2 \cdot b^2} \geq 0 \Rightarrow \frac{(a-b)^2}{a^2 \cdot b^2} \geq 0. \end{aligned}$$

Budući da je kvadrat realnog broja nenegativan broj (broj jednak ili veći od nule) posljednja nejednakost očito vrijedi pa zato vrijedi i postavljena nejednakost. Znak jednakosti u dokazanoj nejednakosti vrijedi samo ako je $a = b$.

2. inačica

Pomoću niza transformacija postavljenu nejednakost napišemo u sljedećem obliku:

$$\begin{aligned} \frac{a}{b^2} + \frac{b}{a^2} \geq \frac{1}{a} + \frac{1}{b} &\Rightarrow \frac{a^3 + b^3}{a^2 \cdot b^2} \geq \frac{b+a}{a \cdot b} \Rightarrow \frac{(a+b) \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2)}{a^2 \cdot b^2} \geq \frac{a+b}{a \cdot b} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{(a+b) \cdot (a^2 - a \cdot b + b^2)}{a^2 \cdot b^2} \geq \frac{a+b}{a \cdot b} \cdot \frac{a^2 \cdot b^2}{a+b} \Rightarrow a^2 - a \cdot b + b^2 \geq a \cdot b \Rightarrow \\ &\Rightarrow a^2 - a \cdot b + b^2 - a \cdot b \geq 0 \Rightarrow a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2 \geq 0 \Rightarrow (a-b)^2 \geq 0. \end{aligned}$$

Budući da je kvadrat realnog broja nenegativan broj (broj jednak ili veći od nule) posljednja nejednakost očito vrijedi pa zato vrijedi i postavljena nejednakost. Znak jednakosti u dokazanoj nejednakosti vrijedi samo ako je $a = b$.

Vježba 464

Ako je $a+b > 0$ i $a \cdot b \neq 0$, tada vrijedi $\frac{1}{a} \cdot \left(\frac{b}{a} - 1\right) + \frac{1}{b} \cdot \left(\frac{a}{b} - 1\right) \geq 0$.

Rezultat: Dokaz analogan.

Zadatak 465 (Goran, gimnazija)

Ako je $(x + \sqrt{x^2 + 1}) \cdot (y + \sqrt{y^2 + 1}) = 1$, koliko je $x + y$?

Rješenje 465

Ponovimo!

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d} \quad , \quad a^2 - b^2 = (a-b) \cdot (a+b) \quad , \quad (\sqrt{a})^2 = a.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c \quad , \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Postavljenu jednakost transformiramo na dva načina.

$$\left. \begin{aligned} (x + \sqrt{x^2 + 1}) \cdot (y + \sqrt{y^2 + 1}) = 1 \\ (x + \sqrt{x^2 + 1}) \cdot (y + \sqrt{y^2 + 1}) = 1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} (x + \sqrt{x^2 + 1}) \cdot (y + \sqrt{y^2 + 1}) = 1 \cdot \frac{1}{x + \sqrt{x^2 + 1}} \\ (x + \sqrt{x^2 + 1}) \cdot (y + \sqrt{y^2 + 1}) = 1 \cdot \frac{1}{y + \sqrt{y^2 + 1}} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{1}{x + \sqrt{x^2 + 1}} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{1}{y + \sqrt{y^2 + 1}} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{racionalizacija} \\ \text{nazivnika} \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{1}{x + \sqrt{x^2 + 1}} \cdot \frac{x - \sqrt{x^2 + 1}}{x - \sqrt{x^2 + 1}} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{1}{y + \sqrt{y^2 + 1}} \cdot \frac{y - \sqrt{y^2 + 1}}{y - \sqrt{y^2 + 1}} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{x - \sqrt{x^2 + 1}}{(x + \sqrt{x^2 + 1}) \cdot (x - \sqrt{x^2 + 1})} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{y - \sqrt{y^2 + 1}}{(y + \sqrt{y^2 + 1}) \cdot (y - \sqrt{y^2 + 1})} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{x - \sqrt{x^2 + 1}}{x^2 - (\sqrt{x^2 + 1})^2} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{y - \sqrt{y^2 + 1}}{y^2 - (\sqrt{y^2 + 1})^2} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{x - \sqrt{x^2 + 1}}{x^2 - (x^2 + 1)} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{y - \sqrt{y^2 + 1}}{y^2 - (y^2 + 1)} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{x - \sqrt{x^2 + 1}}{x^2 - x^2 - 1} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{y - \sqrt{y^2 + 1}}{y^2 - y^2 - 1} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{x - \sqrt{x^2 + 1}}{x^2 - x^2 - 1} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{y - \sqrt{y^2 + 1}}{y^2 - y^2 - 1} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} = \frac{x - \sqrt{x^2 + 1}}{-1} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} = \frac{y - \sqrt{y^2 + 1}}{-1} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} &= -\left(x - \sqrt{x^2 + 1}\right) \\ x + \sqrt{x^2 + 1} &= -\left(y - \sqrt{y^2 + 1}\right) \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left. \begin{aligned} y + \sqrt{y^2 + 1} &= -x + \sqrt{x^2 + 1} \\ x + \sqrt{x^2 + 1} &= -y + \sqrt{y^2 + 1} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{aligned} y + x &= \sqrt{x^2 + 1} - \sqrt{y^2 + 1} \\ x + y &= \sqrt{y^2 + 1} - \sqrt{x^2 + 1} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{zbrojimo} \\ \text{jednakosti} \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow y + x + x + y = \sqrt{x^2 + 1} - \sqrt{y^2 + 1} + \sqrt{y^2 + 1} - \sqrt{x^2 + 1} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 2 \cdot x + 2 \cdot y = \sqrt{x^2 + 1} - \sqrt{y^2 + 1} + \sqrt{y^2 + 1} - \sqrt{x^2 + 1} \Rightarrow 2 \cdot x + 2 \cdot y = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 2 \cdot x + 2 \cdot y = 0 \quad /: 2 \Rightarrow x + y = 0.$$

Vježba 465

Ako je $\left(x - \sqrt{x^2 + 1}\right) \cdot \left(y - \sqrt{y^2 + 1}\right) = 1$, koliko je $x + y$?

Rezultat: 0.

Zadatak 466 (Ana, gimnazija)

Ako je $3 \cdot a - b + 2 \cdot c + 5 \cdot d = 11$ te $a + 5 \cdot b + 2 \cdot c - d = 9$, koliko je $a + b + c + d$?

A. 2   B. 3   C. 4   D. 5

Rješenje 466

Ponovimo!

$$\left. \begin{array}{l} a = b \\ c = d \end{array} \right\} \Rightarrow a + c = b + d.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c \quad , \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b + c).$$

Iz sustava jednadžbi dobije se:

$$\left. \begin{aligned} 3 \cdot a - b + 2 \cdot c + 5 \cdot d &= 11 \\ a + 5 \cdot b + 2 \cdot c - d &= 9 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{zbrojimo} \\ \text{jednadžbe} \end{array} \right] \Rightarrow 3 \cdot a - b + 2 \cdot c + 5 \cdot d + a + 5 \cdot b + 2 \cdot c - d = 11 + 9 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 4 \cdot a + 4 \cdot b + 4 \cdot c + 4 \cdot d = 20 \Rightarrow 4 \cdot (a + b + c + d) = 20 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 4 \cdot (a + b + c + d) = 20 \quad /: 4 \Rightarrow a + b + c + d = 5.$$

Odgovor je pod D.

Vježba 466

Ako je $3 \cdot a - b + 2 \cdot c + 5 \cdot d = 5$ te $a + 5 \cdot b + 2 \cdot c - d = 3$, koliko je $a + b + c + d$?

A. 2   B. 3   C. 4   D. 5

Rezultat: A.

Zadatak 467 (ABC, ekonomska škola)

Učenik je na džepnome računalu zbrojio brojeve A i B. Dobiveni rezultat podijelio je s C. Taj je rezultat pomnožio s D. Koji izraz opisuje taj račun?

$$A. \frac{A+B}{C \cdot D} \quad B. \frac{(A+B) \cdot D}{C} \quad C. (A+B : C) \cdot D \quad D. A+B : \frac{C}{D}$$

Rješenje 467

Ponovimo!

$$a : b = \frac{a}{b} \quad , \quad \frac{a}{b} \cdot c = \frac{a \cdot c}{b} .$$

Prevedimo tekst zadatka u matematički simbolički zapis.

Učenik je na džepnome računalu zbrojio brojeve A i B.

$$A + B .$$

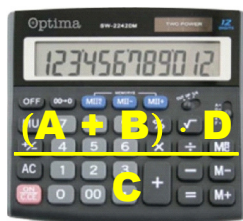
Dobiveni rezultat podijelio je s C.

$$(A + B) : C = \frac{A + B}{C} .$$

Taj je rezultat pomnožio s D.

$$\frac{A + B}{C} \cdot D = \frac{(A + B) \cdot D}{C} .$$

Odgovor je pod B.

Vježba 467

Učenik je na džepnome računalu zbrojio brojeve A i B. Dobiveni rezultat podijelio je s umnoškom brojeva C i D. Koji izraz opisuje taj račun?

$$A. \frac{A + B}{C \cdot D} \quad B. \frac{(A + B) \cdot D}{C} \quad C. (A + B : C) \cdot D \quad D. A + B : \frac{C}{D}$$

Rezultat: A.

Zadatak 468 (4A, 4B, TUPŠ)

Iz izraza $s = v_0 \cdot t + \frac{a \cdot t^2}{2}$ izvedi a .

$$A. \frac{v_0 - 2 \cdot s}{t^2} \quad B. \frac{s - v_0 \cdot t}{2} \quad C. \frac{v_0 \cdot t - s}{2} \quad D. \frac{2 \cdot s}{t^2} - \frac{2 \cdot v_0}{t}$$

Rješenje 468

Ponovimo!

$$a = b \Rightarrow b = a \quad , \quad \frac{a - b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n} .$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b} \quad , \quad n \neq 0 \quad , \quad n \neq 1 .$$

$$\begin{aligned} s = v_0 \cdot t + \frac{a \cdot t^2}{2} &\Rightarrow s = v_0 \cdot t + \frac{a \cdot t^2}{2} \cdot 2 \Rightarrow 2 \cdot s = 2 \cdot v_0 \cdot t + a \cdot t^2 \Rightarrow 2 \cdot v_0 \cdot t + a \cdot t^2 = 2 \cdot s \Rightarrow \\ &\Rightarrow a \cdot t^2 = 2 \cdot s - 2 \cdot v_0 \cdot t \Rightarrow a \cdot t^2 = 2 \cdot s - 2 \cdot v_0 \cdot t \cdot \frac{1}{t^2} \Rightarrow a = \frac{2 \cdot s - 2 \cdot v_0 \cdot t}{t^2} \Rightarrow \end{aligned}$$

$$\Rightarrow a = \frac{2 \cdot s}{t^2} - \frac{2 \cdot v_0 \cdot t}{t^2} \Rightarrow a = \frac{2 \cdot s}{t^2} - \frac{2 \cdot v_0 \cdot t}{t^2} \Rightarrow a = \frac{2 \cdot s}{t^2} - \frac{2 \cdot v_0}{t}$$

Odgovor je pod D.

Vježba 468

Iz izraza $s = v_0 \cdot t - \frac{a \cdot t^2}{2}$ izvedi a .

A. $\frac{v_0 + 2 \cdot s}{t^2}$ B. $\frac{s + v_0 \cdot t}{2}$ C. $\frac{v_0 \cdot t + s}{2}$ D. $\frac{2 \cdot v_0}{t} - \frac{2 \cdot s}{t^2}$

Rezultat: D.

Zadatak 469 (4A, 4B, TUPŠ)

Koji izraz dobijemo nakon skraćivanja razlomka $\frac{2^{x+y} + 2^x}{2^y + 4^y}$?

Rješenje 469

Ponovimo!

$$a^n \cdot a^m = a^{n+m}, \quad (a^n)^m = (a^m)^n, \quad a^2 = a \cdot a, \quad \frac{a^n}{a^m} = a^{n-m}$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c)$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1$$

$$\begin{aligned} \frac{2^{x+y} + 2^x}{2^y + 4^y} &= \frac{2^x \cdot 2^y + 2^x}{2^y + (2^2)^y} = \frac{2^x \cdot 2^y + 2^x}{2^y + (2^y)^2} = \frac{2^x \cdot 2^y + 2^x}{2^y + 2^y \cdot 2^y} = \frac{2^x \cdot 2^y + 2^x}{2^y + 2^y \cdot 2^y} = \\ &= \frac{2^x \cdot (2^y + 1)}{2^y \cdot (1 + 2^y)} = \frac{2^x \cdot (2^y + 1)}{2^y \cdot (1 + 2^y)} = \frac{2^x}{2^y} = 2^{x-y} \end{aligned}$$

Vježba 469

Koji izraz dobijemo nakon skraćivanja razlomka $\frac{3^{x+y} + 3^x}{3^y + 9^y}$?

Rezultat: 3^{x-y} .

Zadatak 470 (4A, 4B, TUPŠ)

Dokaži da vrijednost izraza $\frac{2-x+4 \cdot x^2 + \frac{5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{x-1}}{2 \cdot x + 1 + \frac{2 \cdot x}{x-1}} : (2 \cdot x - 1)$ ne ovisi o x .

Rješenje 470

Ponovimo!

$$n = \frac{n}{1}, \quad \frac{a}{b} + \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d + b \cdot c}{b \cdot d}, \quad \frac{\frac{a}{b}}{\frac{c}{d}} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}, \quad a^1 = a, \quad a^n \cdot a^m = a^{n+m}.$$

$$\frac{\frac{a}{b}}{\frac{c}{d}} = \frac{a}{b} \cdot \frac{d}{c} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}.$$

Množenje zagrada

$$(a+b) \cdot (c+d) = a \cdot c + a \cdot d + b \cdot c + b \cdot d.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Transformacijom postavljenog izraza dobije se izraz u kojem se ne pojavljuje x.

$$\begin{aligned} & \frac{2-x+4 \cdot x^2 + \frac{5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{x-1}}{2 \cdot x + 1 + \frac{2 \cdot x}{x-1}} : (2 \cdot x - 1) = \frac{2-x+4 \cdot x^2 + \frac{5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{x-1}}{\frac{2 \cdot x + 1}{1} + \frac{2 \cdot x}{x-1}} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \\ & = \frac{(x-1) \cdot (2-x+4 \cdot x^2) + 5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{x-1} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \frac{(x-1) \cdot (2-x+4 \cdot x^2) + 5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{(x-1) \cdot (2 \cdot x + 1) + 2 \cdot x} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \\ & = \frac{(x-1) \cdot (2-x+4 \cdot x^2) + 5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{1} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \frac{(x-1) \cdot (2-x+4 \cdot x^2) + 5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{(x-1) \cdot (2 \cdot x + 1) + 2 \cdot x} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \\ & = \frac{2 \cdot x - x^2 + 4 \cdot x^3 - 2 + x - 4 \cdot x^2 + 5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{2 \cdot x^2 + x - 2 \cdot x - 1 + 2 \cdot x} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \\ & = \frac{2 \cdot x - x^2 + 4 \cdot x^3 - 2 + x - 4 \cdot x^2 + 5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{2 \cdot x^2 + x - 2 \cdot x - 1 + 2 \cdot x} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \frac{2 \cdot x + 4 \cdot x^3 - 2 + x - 6 \cdot x + 3}{2 \cdot x^2 + x - 1} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \\ & = \frac{4 \cdot x^3 - 3 \cdot x + 1}{2 \cdot x^2 + x - 1} \cdot \frac{1}{2 \cdot x - 1} = \frac{4 \cdot x^3 - 3 \cdot x + 1}{(2 \cdot x^2 + x - 1) \cdot (2 \cdot x - 1)} = \\ & = \frac{4 \cdot x^3 - 3 \cdot x + 1}{4 \cdot x^3 - 2 \cdot x^2 + 2 \cdot x^2 - x - 2 \cdot x + 1} = \frac{4 \cdot x^3 - 3 \cdot x + 1}{4 \cdot x^3 - 2 \cdot x^2 + 2 \cdot x^2 - x - 2 \cdot x + 1} = \\ & = \frac{4 \cdot x^3 - 3 \cdot x + 1}{4 \cdot x^3 - x - 2 \cdot x + 1} = \frac{4 \cdot x^3 - 3 \cdot x + 1}{4 \cdot x^3 - 3 \cdot x + 1} = 1. \end{aligned}$$

Vježba 470

Dokaži da vrijednost izraza $\frac{2 \cdot x + 1 + \frac{2 \cdot x}{x-1}}{2-x+4 \cdot x^2 + \frac{5 \cdot x^2 - 6 \cdot x + 3}{x-1}} \cdot (2 \cdot x - 1)$ ne ovisi o x .

Rezultat: 1.

Zadatak 471 (Mahira, gimnazija)

Pojednostavnite: $\left(m - (1-m)^{-1}\right)^{-1} \cdot \left[\frac{m \cdot (m-2) + m^0}{\frac{1}{m^{-2} - m + 1}}\right]^{-1}$.

Rješenje 471

Ponovimo!

$$a^{-n} = \frac{1}{a^n}, \quad a^1 = a, \quad n = \frac{n}{1}, \quad \frac{\frac{a}{b}}{\frac{c}{d}} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}, \quad a^0 = 1.$$

$$\frac{\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d}}{\frac{a \cdot d - b \cdot c}{b \cdot d}}, \quad \frac{\frac{a}{b} + \frac{c}{d}}{\frac{a \cdot d + b \cdot c}{b \cdot d}}, \quad (a-b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2, \quad \frac{\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d}}{\frac{a \cdot c}{b \cdot d}}.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Transformacijom postavljenog izraza dobije se:

$$\begin{aligned} & \left(m - (1-m)^{-1}\right)^{-1} \cdot \left[\frac{m \cdot (m-2) + m^0}{\frac{1}{m^{-2} - m + 1}}\right]^{-1} = \left(m - \frac{1}{(1-m)^1}\right)^{-1} \cdot \left[\frac{m^2 - 2 \cdot m + 1}{\frac{1}{m^{-2} - m + 1}}\right]^{-1} = \\ & = \left(m - \frac{1}{1-m}\right)^{-1} \cdot \left[\frac{\frac{m^2 - 2 \cdot m + 1}{1}}{\frac{1}{m^{-2} - m + 1}}\right]^{-1} = \left(\frac{m}{1} - \frac{1}{1-m}\right)^{-1} \cdot \left[\frac{(m^2 - 2 \cdot m + 1) \cdot (m^{-2} - m + 1)}{1}\right]^{-1} = \\ & = \left(\frac{m \cdot (1-m) - 1}{1-m}\right)^{-1} \cdot \frac{1}{(m^2 - 2 \cdot m + 1) \cdot (m^{-2} - m + 1)} = \frac{1-m}{m \cdot (1-m) - 1} \cdot \frac{1}{(m^2 - 2 \cdot m + 1) \cdot (m^{-2} - m + 1)} = \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
&= \frac{1-m}{m-m^2-1} \cdot \frac{1}{(m-1)^2 \cdot \left(\frac{1}{m^2}-m+1\right)} = \frac{-(m-1)}{m-m^2-1} \cdot \frac{1}{(m-1)^2 \cdot \left(\frac{1}{m^2}-\frac{m}{1}+\frac{1}{1}\right)} = \\
&= \frac{m-1}{-(m-m^2-1)} \cdot \frac{1}{(m-1)^2 \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \frac{m-1}{m^2-m+1} \cdot \frac{1}{(m-1)^2 \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \\
&= \frac{m-1}{m^2-m+1} \cdot \frac{1}{(m-1)^2 \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \frac{1}{m^2-m+1} \cdot \frac{1}{(m-1) \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \\
&= \frac{1}{m^2-m+1} \cdot \frac{1}{\frac{m-1}{1} \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \frac{1}{m^2-m+1} \cdot \frac{1}{(m-1) \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \\
&= \frac{1}{m^2-m+1} \cdot \frac{\frac{1}{1}}{(m-1) \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \frac{1}{m^2-m+1} \cdot \frac{m^2}{(m-1) \cdot (1-m^3+m^2)} = \\
&= \frac{1}{m^2-m+1} \cdot \frac{\frac{1}{1}}{(m-1) \cdot \frac{1-m^3+m^2}{m^2}} = \frac{1}{m^2-m+1} \cdot \frac{m^2}{(m-1) \cdot (1-m^3+m^2)} = \\
&= \frac{m^2}{(m-1) \cdot (m^2-m+1) \cdot (1-m^3+m^2)}.
\end{aligned}$$

Vježba 471

Pojednostavnite: $\frac{1}{m-(1-m)^{-1}} \cdot \frac{1}{m^{-2}-m+1} \cdot \frac{1}{m \cdot (m-2) + m^0}$.

Rezultat: $\frac{m^2}{(m-1) \cdot (m^2-m+1) \cdot (1-m^3+m^2)}$.

Zadatak 472 (Ante, tehnička škola)

Pojednostavnite: $(a^5 + 3 \cdot a^4 - 7 \cdot a^3) : a^3$.

Rješenje 472

Ponovimo!

$$a^n : a^m = \frac{a^n}{a^m} = a^{n-m}, \quad a^1 = a, \quad a^0 = 1, \quad a : b = \frac{a}{b}.$$

$$(a+b) : c = a : c + b : c, \quad \frac{a+b}{n} = \frac{a}{n} + \frac{b}{n}, \quad \frac{a-b}{n} = \frac{a}{n} - \frac{b}{n}, \quad a : b : c = b : a : c.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

1. inačica

$$\begin{aligned} (a^5 + 3 \cdot a^4 - 7 \cdot a^3) : a^3 &= a^5 : a^3 + 3 \cdot a^4 : a^3 - 7 \cdot a^3 : a^3 = a^2 + 3 \cdot a^1 - 7 \cdot a^0 = \\ &= a^2 + 3 \cdot a - 7 \cdot 1 = a^2 + 3 \cdot a - 7. \end{aligned}$$

2. inačica

$$\begin{aligned} (a^5 + 3 \cdot a^4 - 7 \cdot a^3) : a^3 &= \frac{a^5 + 3 \cdot a^4 - 7 \cdot a^3}{a^3} = \frac{a^5}{a^3} + 3 \cdot \frac{a^4}{a^3} - 7 \cdot \frac{a^3}{a^3} = \frac{a^5}{a^3} + 3 \cdot \frac{a^4}{a^3} - 7 \cdot \frac{a^3}{a^3} = \\ &= a^2 + 3 \cdot a^1 - 7 \cdot 1 = a^2 + 3 \cdot a - 7. \end{aligned}$$

3. inačica

$$\begin{aligned} (a^5 + 3 \cdot a^4 - 7 \cdot a^3) : a^3 &= a^3 \cdot (a^2 + 3 \cdot a - 7) : a^3 = (a^2 + 3 \cdot a - 7) \cdot a^3 : a^3 = \\ &= (a^2 + 3 \cdot a - 7) \cdot a^0 = (a^2 + 3 \cdot a - 7) \cdot 1 = a^2 + 3 \cdot a - 7. \end{aligned}$$

Vježba 472

Pojednostavnite: $(a^6 + 3 \cdot a^5 - 7 \cdot a^4) : a^4$.

Rezultat: $a^2 + 3 \cdot a - 7$.

Zadatak 473 (Mateo, srednja škola)

Ako je $b = 2 \cdot a$, $c = 3 \cdot b$, $d = 4 \cdot c$, $e = 5 \cdot d$, izrazi pomoću a zbroj $a + b + c + d + e$.

Rješenje 473

Ponovimo!

$$(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c).$$

$$\left. \begin{array}{l} b = 2 \cdot a \\ c = 3 \cdot b \\ d = 4 \cdot c \\ e = 5 \cdot d \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} b = 2 \cdot a \\ c = 3 \cdot 2 \cdot a = 6 \cdot a \\ d = 4 \cdot 6 \cdot a = 24 \cdot a \\ e = 5 \cdot 24 \cdot a = 120 \cdot a \end{array} \right\} \Rightarrow a + b + c + d + e = a + 2 \cdot a + 6 \cdot a + 24 \cdot a + 120 \cdot a = 153 \cdot a.$$

Vježba 473

Ako je $b = 4 \cdot a$, $c = 3 \cdot b$, $d = 2 \cdot c$, $e = 5 \cdot d$, izrazi pomoću a zbroj $a + b + c + d + e$.

Rezultat: $161 \cdot a$.

Zadatak 474 (Kvarta, gimnazija)

Ako je $a \cdot b^2 = 5$, $a^2 \cdot b^5 = 15$, izračunaj a i b .

Rješenje 474

Ponovimo!

$$a^1 = a, \quad (a \cdot b)^n = a^n \cdot b^n, \quad (a^n)^m = a^{n \cdot m}, \quad (a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c).$$

$$\left. \begin{matrix} a = b \\ c = d \end{matrix} \right\} \Rightarrow \frac{a}{c} = \frac{b}{d}, \quad \frac{a^n}{a^m} = a^{n-m}, \quad n = \frac{n}{1}, \quad \frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}, \quad a^n \cdot a^m = a^{n+m}.$$

$$\left(\frac{a}{b}\right)^n = \frac{a^n}{b^n}.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

1. inačica

$$\left. \begin{matrix} a \cdot b^2 = 5 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left. \begin{matrix} a \cdot b^2 = 5 / 2 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left. \begin{matrix} (a \cdot b^2)^2 = 5^2 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left. \begin{matrix} a^2 \cdot b^4 = 25 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left[\begin{matrix} \text{podijelimo} \\ \text{jednažbe} \end{matrix} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \frac{a^2 \cdot b^5}{a^2 \cdot b^4} = \frac{15}{25} \Rightarrow \frac{a^2 \cdot b^5}{a^2 \cdot b^4} = \frac{15}{25} \Rightarrow \frac{b^5}{b^4} = \frac{3}{5} \Rightarrow b^1 = \frac{3}{5} \Rightarrow b = \frac{3}{5}.$$

Računamo a.

$$\left. \begin{matrix} a \cdot b^2 = 5 \\ b = \frac{3}{5} \end{matrix} \right\} \Rightarrow a \cdot \left(\frac{3}{5}\right)^2 = 5 \Rightarrow a \cdot \frac{9}{25} = 5 \Rightarrow \frac{9}{25} \cdot a = 5 \Rightarrow \frac{9}{25} \cdot a = 5 / \cdot \frac{25}{9} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow a = 5 \cdot \frac{25}{9} \Rightarrow a = \frac{5 \cdot 25}{1 \cdot 9} \Rightarrow a = \frac{125}{9}.$$

2. inačica

$$\left. \begin{matrix} a \cdot b^2 = 5 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left. \begin{matrix} a \cdot b^2 = 5 / 2 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left. \begin{matrix} (a \cdot b^2)^2 = 5^2 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left. \begin{matrix} a^2 \cdot b^4 = 25 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left. \begin{matrix} a^2 \cdot b^4 = 25 \\ a^2 \cdot b^4 \cdot b^1 = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{matrix} a^2 \cdot b^4 = 25 \\ a^2 \cdot b^4 \cdot b = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow \left[\begin{matrix} \text{metoda} \\ \text{supstitucije} \end{matrix} \right] \Rightarrow \left. \begin{matrix} a^2 \cdot b^4 = 25 \\ (a^2 \cdot b^4) \cdot b = 15 \end{matrix} \right\} \Rightarrow 25 \cdot b = 15 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 25 \cdot b = 15 / : 25 \Rightarrow b = \frac{15}{25} \Rightarrow b = \frac{15}{25} \Rightarrow b = \frac{3}{5}.$$

Računamo a.

$$\left. \begin{matrix} a \cdot b^2 = 5 \\ b = \frac{3}{5} \end{matrix} \right\} \Rightarrow a \cdot \left(\frac{3}{5}\right)^2 = 5 \Rightarrow a \cdot \frac{9}{25} = 5 \Rightarrow \frac{9}{25} \cdot a = 5 \Rightarrow \frac{9}{25} \cdot a = 5 / \cdot \frac{25}{9} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow a = 5 \cdot \frac{25}{9} \Rightarrow a = \frac{5 \cdot 25}{1 \cdot 9} \Rightarrow a = \frac{125}{9}.$$

3. inačica

$$\left. \begin{array}{l} a \cdot b^2 = 5 \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} a \cdot b^2 = 5 \cdot \frac{1}{b^2} \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} a = \frac{5}{b^2} \\ a^2 \cdot b^5 = 15 \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{metoda} \\ \text{supstitucije} \end{array} \right] \Rightarrow \left(\frac{5}{b^2} \right)^2 \cdot b^5 = 15 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \frac{5^2}{(b^2)^2} \cdot b^5 = 15 \Rightarrow \frac{25}{b^4} \cdot b^5 = 15 \Rightarrow \frac{25}{b^4} \cdot \frac{b^5}{1} = 15 \Rightarrow 25 \cdot b^1 = 15 \Rightarrow 25 \cdot b = 15 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 25 \cdot b = 15 \quad /: 25 \Rightarrow b = \frac{15}{25} \Rightarrow b = \frac{15}{25} \Rightarrow b = \frac{3}{5}.$$

Računamo a.

$$\left. \begin{array}{l} a \cdot b^2 = 5 \\ b = \frac{3}{5} \end{array} \right\} \Rightarrow a \cdot \left(\frac{3}{5} \right)^2 = 5 \Rightarrow a \cdot \frac{9}{25} = 5 \Rightarrow \frac{9}{25} \cdot a = 5 \Rightarrow \frac{9}{25} \cdot a = 5 \cdot \frac{25}{9} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow a = 5 \cdot \frac{25}{9} \Rightarrow a = \frac{5 \cdot 25}{1 \cdot 9} \Rightarrow a = \frac{125}{9}.$$

Vježba 474

Ako je $a^2 \cdot b = 5$, a $a^5 \cdot b^2 = 15$, izračunaj a i b.

Rezultat: $a = \frac{3}{5}, b = \frac{125}{9}.$

Zadatak 475 (Kvarta, gimnazija)

Pojednostavnite: $(-2^3)^4 + 2 \cdot (-2^4)^3 + 3 \cdot (-2^2)^6.$

Rješenje 475

Ponovimo!

$$(-a)^{2 \cdot n} = a^{2 \cdot n}, \quad (-a)^{2 \cdot n - 1} = -a^{2 \cdot n - 1}, \quad (a^n)^m = a^{n \cdot m}, \quad a^1 = a.$$

$$a^n \cdot a^m = a^{n+m}.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

$$\begin{aligned} & (-2^3)^4 + 2 \cdot (-2^4)^3 + 3 \cdot (-2^2)^6 = (2^3)^4 + 2 \cdot \left(-(2^4)^3 \right) + 3 \cdot (2^2)^6 = \\ & = 2^{12} + 2 \cdot (-2^{12}) + 3 \cdot 2^{12} = 2^{12} - 2 \cdot 2^{12} + 3 \cdot 2^{12} = 2^{12} - 2 \cdot 2^{12} + 3 \cdot 2^{12} = 2^{12} \cdot (1 - 2 + 3) = \\ & = 2^{12} \cdot 2 = 2^{12} \cdot 2^1 = 2^{13}. \end{aligned}$$

Vježba 475

Pojednostavnite: $(-2^3)^4 + 4 \cdot (-2^4)^3 + 3 \cdot (-2^2)^6.$

Rezultat: 0.

Zadatak 476 (4A, 4B, TUPŠ)

Učenik je na džepnome računalu zbrojio brojeve A i B. Dobiveni rezultat podijelio je s C. Taj je rezultat pomnožio s D. Koji izraz opisuje taj račun?

A. $\frac{A+B}{C \cdot D}$ B. $\frac{(A+B) \cdot D}{C}$ C. $(A+B : C) \cdot D$ D. $A+B : \frac{C}{D}$

Rješenje 476

Ponovimo!

$$a \cdot \frac{b}{c} = \frac{a \cdot b}{c}.$$

Kako zapisati:

- zbroj brojeva x i y:

$$x + y.$$

- umnožak brojeva x i y:

$$x \cdot y.$$

- količnik (kvocijent) brojeva x i y:

$$x : y \text{ ili } \frac{x}{y}.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Prevodimo tekstualni materijal u matematički simbolički zapis.

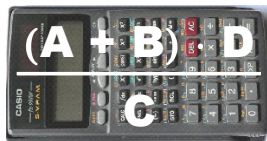
Učenik je na džepnome računalu zbrojio brojeve A i B.

Dobiveni rezultat podijelio je s C.

Taj je rezultat pomnožio s D.

Odgovor je pod B.

Vježba 476

Učenik je na džepnome računalu zbrojio brojeve A i B. Dobiveni rezultat podijelio je s umnoškom brojeva C i D. Koji izraz opisuje taj račun?

A. $\frac{A+B}{C \cdot D}$ B. $\frac{(A+B) \cdot D}{C}$ C. $(A+B : C) \cdot D$ D. $A+B : \frac{C}{D}$

Rezultat: A.

Zadatak 477 (4A, 4B, TUPŠ)

Čemu je jednako k ako je $m = \frac{k}{2} - 3 \cdot p$?

- A. $k = m + 3 \cdot p$ B. $k = m + 6 \cdot p$ C. $k = 2 \cdot m + 3 \cdot p$ D. $k = 2 \cdot m + 3 \cdot p$

Rješenje 477

Ponovimo!

$$a + b = b + a \quad , \quad a = b \Rightarrow b = a.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c \quad , \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b + c).$$

1. inačica

$$m = \frac{k}{2} - 3 \cdot p \Rightarrow -\frac{k}{2} = -3 \cdot p - m \Rightarrow -\frac{k}{2} = -3 \cdot p - m \quad / \cdot (-2) \Rightarrow k = 6 \cdot p + 2 \cdot m \Rightarrow k = 2 \cdot m + 6 \cdot p.$$

Odgovor je pod C.

2. inačica

$$m = \frac{k}{2} - 3 \cdot p \Rightarrow \frac{k}{2} - 3 \cdot p = m \Rightarrow \frac{k}{2} = m + 3 \cdot p \Rightarrow \frac{k}{2} = m + 3 \cdot p \quad / \cdot 2 \Rightarrow k = 2 \cdot m + 6 \cdot p.$$

Odgovor je pod C.

3. inačica

$$\begin{aligned} m = \frac{k}{2} - 3 \cdot p &\Rightarrow m = \frac{k}{2} - 3 \cdot p \quad / \cdot 2 \Rightarrow 2 \cdot m = k - 6 \cdot p \Rightarrow -k = -6 \cdot p - 2 \cdot m \Rightarrow \\ &\Rightarrow -k = -6 \cdot p - 2 \cdot m \quad / \cdot (-1) \Rightarrow k = 6 \cdot p + 2 \cdot m \Rightarrow k = 2 \cdot m + 6 \cdot p. \end{aligned}$$

Odgovor je pod C.

4. inačica

$$m = \frac{k}{2} - 3 \cdot p \Rightarrow m = \frac{k}{2} - 3 \cdot p \quad / \cdot 2 \Rightarrow 2 \cdot m = k - 6 \cdot p \Rightarrow k - 6 \cdot p = 2 \cdot m \Rightarrow k = 2 \cdot m + 6 \cdot p.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 477

Čemu je jednako k ako je $m = k - 3 \cdot p$?

- A. $k = m + 3 \cdot p$ B. $k = m + 6 \cdot p$ C. $k = 2 \cdot m + 3 \cdot p$ D. $k = 2 \cdot m + 3 \cdot p$

Rezultat: A.

Zadatak 478 (4A, 4B, TUPŠ)

Izrazite m iz formule $F = G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2}$.

Rješenje 478

Ponovimo!

$$a = b \Rightarrow b = a.$$

1. inačica

$$\begin{aligned} F = G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2} &\Rightarrow F = G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2} \quad / \cdot r^2 \Rightarrow r^2 \cdot F = G \cdot m \cdot M \Rightarrow r^2 \cdot F = G \cdot m \cdot M \quad / \cdot \frac{1}{G \cdot M} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{r^2 \cdot F}{G \cdot M} = m \Rightarrow m = \frac{r^2 \cdot F}{G \cdot M}. \end{aligned}$$

2. inačica

$$F = G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2} \Rightarrow G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2} = F \Rightarrow G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2} = F / \cdot r^2 \Rightarrow G \cdot m \cdot M = r^2 \cdot F \Rightarrow \\ \Rightarrow G \cdot m \cdot M = r^2 \cdot F / \cdot \frac{1}{G \cdot M} \Rightarrow m = \frac{r^2 \cdot F}{G \cdot M}.$$

3. inačica

$$F = G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2} \Rightarrow F = G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2} / \cdot \frac{r^2}{G \cdot M} \Rightarrow \frac{F \cdot r^2}{G \cdot M} = m \Rightarrow m = \frac{r^2 \cdot F}{G \cdot M}.$$

Vježba 478

Izrazite M iz formule $F = G \cdot \frac{m \cdot M}{r^2}$.

Rezultat: $M = \frac{r^2 \cdot F}{G \cdot m}$.

Zadatak 479 (4A, 4B, TUPŠ)

Izraz $a^2 - 2 \cdot a \cdot b - 3 \cdot b^2$ napišite kao umnožak dvaju binoma.

Rješenje 479

Ponovimo!

$$(x-y)^2 = x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2, \quad (x \cdot y)^2 = x^2 \cdot y^2, \quad x^2 - y^2 = (x-y) \cdot (x+y).$$

Algebarski izrazi su izrazi u kojima se pojavljuju brojevi i slova te znakovi računskih operacija i zagrade.

Monomi su jednočlani algebarski izrazi. U njima nema zbrajanja niti oduzimanja. Na primjer,

$$6 \cdot x, \quad 7 \cdot x \cdot y \cdot z^3, \quad \frac{1}{2} \cdot a^5 \cdot b^3.$$

Binomi su dvočlani algebarski izrazi. Oni su zbroj (razlika) dva monoma. Na primjer,

$$6 \cdot x + 7, \quad 7 \cdot x \cdot y \cdot z^3 - a \cdot b^2, \quad \frac{1}{2} \cdot a^5 \cdot b^3 + \frac{7}{9} \cdot c.$$

Postavljeni izraz transformiramo na sljedeći način:

$$a^2 - 2 \cdot a \cdot b - 3 \cdot b^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b - 3 \cdot b^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2 - 4 \cdot b^2 = (a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2) - 4 \cdot b^2 = \\ = (a-b)^2 - (2 \cdot b)^2 = (a-b-2 \cdot b) \cdot (a-b+2 \cdot b) = (a-3 \cdot b) \cdot (a+b).$$

Vježba 479

Izraz $a^2 - 4 \cdot a \cdot b + 3 \cdot b^2$ napišite kao umnožak dvaju binoma.

Rezultat: $(a-3 \cdot b) \cdot (a-b)$.

Zadatak 480 (4A, 4B, TUPŠ)

Skrati razlomak: $\frac{x^3 \cdot y - x \cdot y^3}{x^3 \cdot y - 2 \cdot x^2 \cdot y^2 + x \cdot y^3}$.

Rješenje 480

Ponovimo!

$$a^2 - b^2 = (a-b) \cdot (a+b), \quad (a-b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

$$\begin{aligned} \frac{x^3 \cdot y - x \cdot y^3}{x^3 \cdot y - 2 \cdot x^2 \cdot y^2 + x \cdot y^3} &= \frac{x \cdot y \cdot (x^2 - y^2)}{x \cdot y \cdot (x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2)} = \frac{x \cdot y \cdot (x^2 - y^2)}{x \cdot y \cdot (x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2)} = \\ &= \frac{x^2 - y^2}{x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2} = \frac{(x-y) \cdot (x+y)}{(x-y)^2} = \frac{(x-y) \cdot (x+y)}{(x-y)^2} = \frac{x+y}{x-y}. \end{aligned}$$

Vježba 480

Skratiti razlomak: $\frac{x^3 \cdot y - 2 \cdot x^2 \cdot y^2 + x \cdot y^3}{x^3 \cdot y - x \cdot y^3}$.

Rezultat: $\frac{x-y}{x+y}$.